

Erreferentziak euskaraz idazteko irizpideak Vancouver estiloari jarraituz *Criteria for the publication of references in Basque following the Vancouver style*

Eukene Ansuategi Zengotitabengoa

Donostiako Unibertsitate Ospitaleko Liburutegia. ESI Donostialdea

eukene.ansuategi@osakidetza.eus

Laburpena

Osagaiz aldizkarian erreferentziak euskaraz idazteko gida bat eskuragarri dago jada. Medikuntzan gehien erabiltzen den Vancouver estiloan oinarrituta dago. Artikulu honetan aipatutako estilo horri buruzko laburpen bat eskaintzen da: bere sorrera, ezaugarri nagusiak eta euskarazko bertsioa.

Osagaiz aldizkariak International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) batzordeak proposatutako gomendioei jarraitzen die. Horiek aintzat hartuz, aldizkarian argitaratzen diren lan guztien erreferentziak egiaztatzen dira eta egileei zuzenketak bidaltzen zaizkie, erreferentzien zehaztasuna eta zuzentasuna adierazteko.

Gako-hitzak: erreferentzia bibliografikoak; estilo bibliografikoak; Vancouver estiloa; Argitalpen zientifikoa

Abstract

Osagaiz journal has included a guideline in Basque based on Vancouver citation style. This article summarizes the origin and main features of this citation style containing explanations, examples and instructions for the Basque version.

Following the recommendations of the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE), the references cited in Osagaiz are verified and corrections are sent to the authors in order to check the accuracy of these citations.

Keywords : bibliographic references; Citation styles; Vancouver citation style; Scientific publication

1. Azalpena

Aipuak eta erreferentzia bibliografikoak oso atal garrantzitsuak dira artikulu zientifiko batean, indartzen baitute dokumentuan ematen den informazioa. Eta hortaz aparte, gaiaren ikuspegi sakonagoa ematen dute. Erreferentzia bibliografikoek egiazkotasuna ematen diote dokumentuari, eta era zuzen batean idatzi behar dira erraz topatzeko.

Askotan bi termino hauek, aipuak eta erreferentziak, nahasten dira. Aipuak erreferentzia bibliografiko batera bidaltzen gaitu, eta erreferentzia bibliografikoak jatorrizko dokumentua lortu ahal izateko beharrezko informazioa ematen digu.

Aipu eta erreferentzia bibliografikoen idazkera araututa dago estilo bibliografiko baten bidez. Estilo asko daude ikerlanaren arabera (AP, MLA, Chicago...) eta medikuntzan gehien erabiltzen den estiloa “Vancouver” deiturikoa da.

1.1. “Vancouver citation style”: sorrera

1978. urtean medikuntzari buruzko aldizkarien zenbait zuzendari Vancouver hirian elkartu ziren asmo zehatz batekin, beren aldizkarietan artikulua argitaratzeko oinarriko baldintzak ezartzea, hain zuzen ere.

1979. urtean *Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals* dokumentua argitaratu zuten, eta erreferentzia bibliografikoei dagokienez, Estatu Batuetako *National Library of Medicine*-ek ezarritako eredu erabiltzea proposatu zuten (1).

Orduz geroztik argitaletxe gehiago batu ziren eta gaur egun izen honekin ezagutzen dugu: *International Committee of Medical Journal Editors* (ICMJE). *Osagaiz* aldizkariak batzorde horrek proposatutako gomendioei jarraitzen die: “Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals”: <http://www.icmje.org/recommendations/>

Gaur egun, ICMJE batzordeak *Citing Medicine. The NLM Style Guide for Authors, Editors, and Publishers* etengabe eguneratuta dagoen liburua kontsultatzea proposatzen du (2).

1.2. Ezaugarri nagusiak

Vancouver estiloaren erreferentzia bibliografikoak idazteko ezaugarri nagusiak honako hauek dira:

- Erreferentziak lanaren bukaeran agertuko dira eta testuan lehenengo aldiz aipatzen diren ordenaren arabera zenbatuko dira.
- Abizenak osorik eta izenaren lehenengo letra, komarik gabe, jartzen dira. Gaur egun, egile guztiak aipatzea gomendatzen du *National Library of Medicine*-ek.
- Egile bat baino gehiago badago komarekin banatu behar dira.
- Dokumentuak egilerik ez badu (pertsonek edo erakundeak), erreferentzia izenburuarekin hasi behar da.
- Aldizkariaren izen laburtua jarri behar da. Horien zerrenda helbide hauetan kontsulta daitezke:
 1. NLM Catalog: Journals referenced in the NCBI Databases: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/nlmcatalog/journals>
 2. LTWA stands for “List of Title Word Abbreviations”: <http://www.issn.org/services/online-services/access-to-the-ltwa/>
 3. Gaztelaniazko aldizkariak bilatzeko: DICE (Difusión y Calidad Editorial de las Revistas Españolas de Humanidades y Ciencias Sociales y Jurídicas) <http://epuc.cchs.csic.es/dice/>

1.3. Euskarazko bertsioa

Aurten, *Osagaiz* aldizkarian atal berri bat gehitu dugu, “Erreferentziak euskaraz idazteko irizpideak” deitutakoa. Dokumentu honetan, Vancouver estiloaren euskarazko bertsioa proposatzen dugu. Bertan dokumentuen erreferentziak euskaraz egiteko adibideak aurkituko dituzue: aldizkarietako artikulua, liburuak, liburuen kapituluak, datu-baseak, eta abar.

Estilo bibliografikoen euskarazko bertsio desberdinak topatu ditugu, esate baterako Harvard – APA estiloa (3) edo Joana Albret Bibliotekonomia Mintegiak proposatutakoa (4). Hala ere, eta guk dakigunez, Vancouver estiloa orain arte ez da euskaratu eta medikuntza arloan gehien erabilitako estiloa denez, funtsezkoa iruditu zaigu proposamen bat luzatzea.

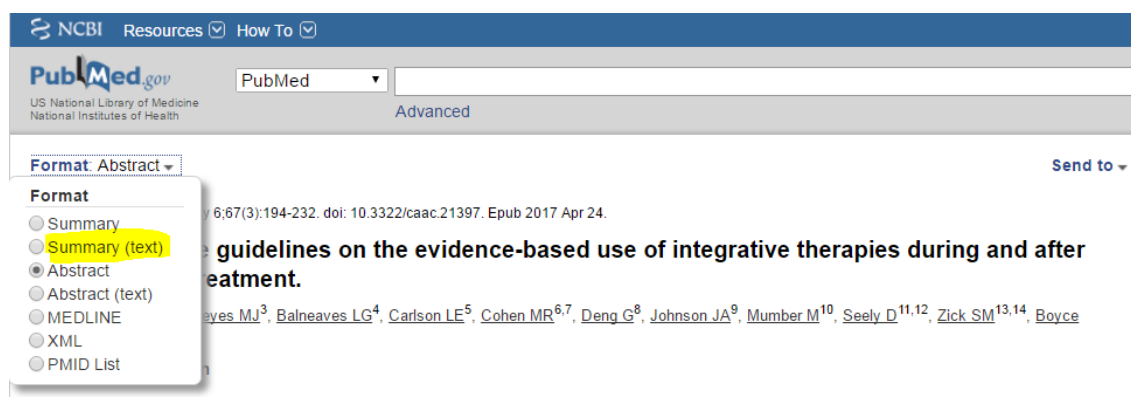
Ingelesetik euskarara itzultzeko erabaki batzuk hartu behar izan ditugu. Adibidez, liburu baten kapituluaren erreferentzia egiteko batzuek ingelesezko “in” onartu badute ere (esaterako, *Ortotipografia* liburuan, “Bibliografia nola aipatu” kapituluan) (5), badaude euskaraz “hemen” hitza erabiltzea aukeratu dutenak. Guk azken hori erabiltzea erabaki dugu.

1.4. Baliabide elektronikoen erreferentziak nola egin

Gero eta sarriagoa da dokumentu elektronikoen erreferentziak egin behar izatea. Besteak beste, Interneten argitaratutako artikulua, webguneak, liburu elektronikoak, datu-baseak, eta abar. Aipatutako *Citing Medicine* liburuan dokumentu mota guztietako erreferentziak nola egin azaltzen da. Aldiz, gure euskarazko bertsioan, medikuntzan gehien erabiltzen diren dokumentuak hartu ditugu adibideak emateko.

1.5. Nola lortu artikulua baten erreferentzia Vancouver estiloari jarraituz

1. Artikulua Pubmed datu-basean bilatu (sarbidea librea da: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>)
2. Erreferentzia “Abstract” formatuan ikusten da, beraz “Summary (text)” formatura aldatu egin behar da:

3. Summary (text) formatua kopiatu, DOI ondorengo azkeneko bi datuak kenduta:

1: Greenlee H, DuPont-Reyes MJ, Balneaves LG, Carlson LE, Cohen MR, Deng G, Johnson JA, Mumber M, Seely D, Zick SM, Boyce LM, Tripathy D. Clinical practice guidelines on the evidence-based use of integrative therapies during and after breast cancer treatment. *CA Cancer J Clin.* 2017 May 6;67(3):194-232. doi: 10.3322/caac.21397. Epub 2017 Apr 24. Review. PubMed PMID: 28436999.

Kudeatzaile bibliografikoek erreferentzia bibliografikoak idazteko lana errazten dute. Zotero, Endnote, Refworks eta abar kudeatzaile bibliografikoak dira, eta beste baliabide batzuetan aurkitutako erreferentziak antolatu eta aipua eta erreferentziak sortzeko prestatuta daude. Oso baliabide onak dira erreferentzia asko kudeatu behar direnean (adibidez, tesiaren prestakuntzan) eta oso lagungarriak dira dokumentu bat idatzi behar denean (aipua modu erraz batean sartzeko edo bibliografia sortzen laguntzeko).

1.6. Osagaiz aldizkaria eta erreferentzien zuzentasuna

International Committee of Medical Journal Editors-en gomendioetan, erreferentzien zehaztasuna adierazteko, Pubmed datu-basea edo jatorrizko dokumentuak kontsultatzea proposatzen da: “Some but not all journals check the accuracy of all reference citations; thus, citation errors sometimes

appear in the published version of articles. To minimize such errors, references should be verified using either an electronic bibliographic source, such as PubMed, or print copies from original sources”(6).

Osagaiz aldizkarian argitaratzen diren lan guztien erreferentziak egiaztatzen ditugu eta egileei zuzenketak bidaltzen dizkiegu.

2. Erreferentzia bibliografikoak

1. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals. International Steering Committee of Medical Editors. Br Med J. 1979;1(6162):532-5.
2. Patrias K. Citing medicine: the NLM style guide for authors, editors, and publishers [Internet]. 2. argit. Wendling DL, arg. Bethesda (MD): National Library of Medicine (US); 2007 - Eguneratuta: 2015-10-2; Kontsulta: 2019-05-07]. Eskuragarri: <http://www.nlm.nih.gov/citingmedicine>
3. Nafarroako Unibertsitate Publikoko Liburutegia. Erreferentzia Bulegoa. Aipua eta erreferentziak egiteko gida, APA Style [Internet]. Iruña: Nafarroako Unibertsitate Publikoko Liburutegia; 2014 [Kontsulta: 2019-05-07]. 11 or. Eskuragarri: <https://goo.gl/wfLkJR>
4. Luzuriaga G, Martin E. Erreferentzia bibliografikoen oinarriko gida laburra [Internet]. [Donostia]: Joana Albret Mintegia; [Eguneratua: 2011-03-08; Kontsulta: 2019-05-07]. 20 or. Eskuragarri: <https://eibar.org/blogak/joana-albret/lanak/ERREFERENTZIA-BIBLIOGRAFIKOAK.doc/view>
5. Zubimendi JR. Ortotipografia. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia; 2004. 70 or.
6. International Committee of Medical Journal Editors. Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly work in Medical Journals [Internet]. [s.l.]: International Committee of Medical Journal Editors; 1979 [Eguneratua: 2018-12-?; Kontsulta: 2019-05-07]. 19 or. Eskuragarri: <http://www.icmje.org/recommendations/>